

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (08.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (133.721) Dünya (3.672.238) **Ölüm*:** Türkiye (3.641) Dünya (254.045)

*7 Mayıs 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

Normale dönüş için hızlı bir yol bulunmuyor

*Pandemi sürecinde alınan önlemlerin gevşetilmesi ile ilgili kararlar bilimsel kanıtlara ve gerçek dünya deneyimine dayanmalıdır. Bu kararlar alınırken ekonomik faktörlerin yanı sıra güvenlikle ilgili faktörler, insan hakları, gıda güvenliği, kamuoyu duyarlılığı ve önlemlere uyum gibi diğer kritik faktörler de dikkate alınmalıdır. **Kısıtlamalar kademeli bir şekilde, en az riskli olandan en yüksek olana doğru kaldırılmalıdır.** Her bir açılımın sonuçları en az 2-3 hafta boyunca yakından izlenmeli, vaka sayılarında yükselme eğilimi yoksa sonraki aşamaya geçilmeli, yükselme başlarsa açılım durdurulmalıdır.*

Dünyadan Haberler

Dünya Sağlık Örgütü

DSÖ Durum Raporu-108 ([WHO Situation Report-108](#))

- Dünya Sağlık Örgütü'ne 3,5 milyondan fazla COVID-19 vakası ve 250.000 ölüm bildirilmiştir (07.05.2020).
- 6 Mayıs 2020'de yapılan [medya bilgilendirmesi](#)nde, DSÖ Genel Müdürü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, krizlerin mevcut eşitsizlikleri daha da kötüleştirebileceği gerçeğine atıfta bulundu.
 - “Salgını besleyen eşitsizlikleri ele alana kadar, onu sona erdiremeyiz” söylemini yineledi.
 - Ayrıca DSÖ'nün önerdiği 6 kriteri de vurgulayarak, ülkelerin kısıtlamaların hafifletilmesini düşünürken dikkate alması gerektiğini belirtti.
- DSÖ, UNICEF ve Uluslararası Kızılhaç Federasyonu, ülkeler için COVID-19 kapsamında toplum temelli sağlık bakımının nasıl sürdürüleceğine dair rehber yayımladı (05.05.2020). Bu rehber, [Birleşmiş Milletler'in COVID-19 için belirlediği sosyoekonomik yanıt çerçevesini](#) tamamlamaktadır. [Burada](#)
- COVID-19 mesajları Türkiye'de yeni kitlelere ulaşmaktadır. [Burada](#)
 - Türkiye'den ünlüler, önemli COVID-19 mesajlarının iletilmesine yardımcı olmak için Birleşmiş Milletler'e ve DSÖ'ye katıldılar. Tuba Büyüküstün, Mert Fırat ve Edis Görgülü gibi ünlülerle yapılan canlı yayınlar Instagram ve YouTube da dahil olmak üzere çeşitli sosyal medya kanallarında yayınlanıyor.
 - **Tuba Büyüküstün** Youtube yayını [Burada](#)
 - **Mert Fırat** Youtube yayını [Burada](#)
 - **Edis Görgülü** Youtube yayını [Burada](#)

- DSÖ, COVID-19'da insan enfeksiyon çalışmaları için etik kabul edilebilirliği belirleyen sekiz anahtar kriter listeledi (06.05.2020): [Kaynak](#)
 1. Bilimsel gerekçe
 2. Risklerin değerlendirilmesi ve potansiyel faydalar
 3. Danışma ve katılım
 4. Koordinasyon
 5. Yer seçimi
 6. Katılımcı seçimi
 7. Uzman incelemesi
 8. Bilgilendirilmiş onam
- **COVID-19 Ölümünün Tanımı** aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir.

COVID-19 ölümü, gözetim amacıyla, COVID hastalığı (örn. Travma) ile ilişkili olmayan açık bir alternatif ölüm nedeni olmadıkça, olası veya onaylanmış bir COVID-19 vakasında klinik olarak uyumlu bir hastalıktan kaynaklanan bir ölüm olarak tanımlanır. Hastalık ve ölüm arasında tam bir iyileşme dönemi olmamalıdır.

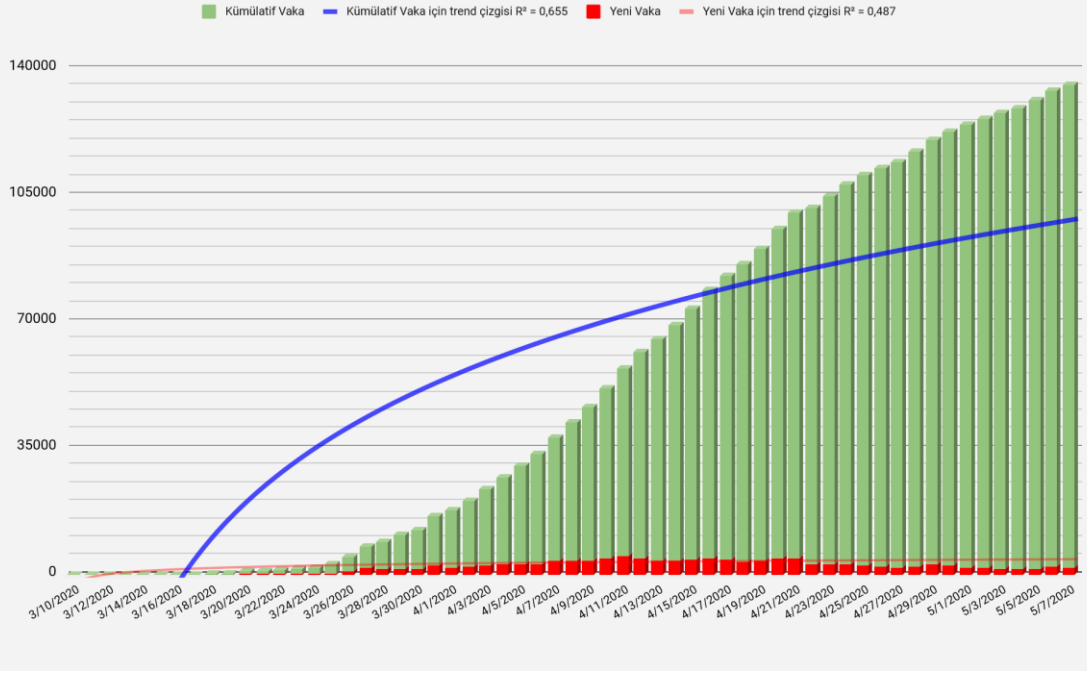
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- “Uzun Süreli Kapatma veya Azaltılmış İşletimden Sonra Binaları Yeniden Açma Kılavuzu” yayımlandı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Toplantılar ve Topluluk Etkinlikleri; Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Okullar ve Kreşler; Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Paylaşılan ve Toplanılan Evler; Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Kolejler ve üniversiteler: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Cemaat ve İnanç Temelli Kuruluşlar: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- “Kamusal Alanların, İşyerlerinin, İşletmelerin, Okulların ve Evlerin Temizlenmesi ve Dezenfekte Edilmesi Rehberi” yeniden yayımlandı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Emekli Toplulukları ve Bağımsız Yaşam: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Taşımacılık ve Kargo: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **İlk Müdahale ve Kolluk Kuvvetleri: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynakları paylaştı (07.05.2020). [Burada](#)
- “Temizlik ve Dezenfeksiyon Rehberi” yayımlandı (07.05.2020). [Burada](#)

Türkiye’den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
07/05/2020	30.395	6,50	1.977	133.721	57	3.641	2,72
Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100 Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 Kaynak							

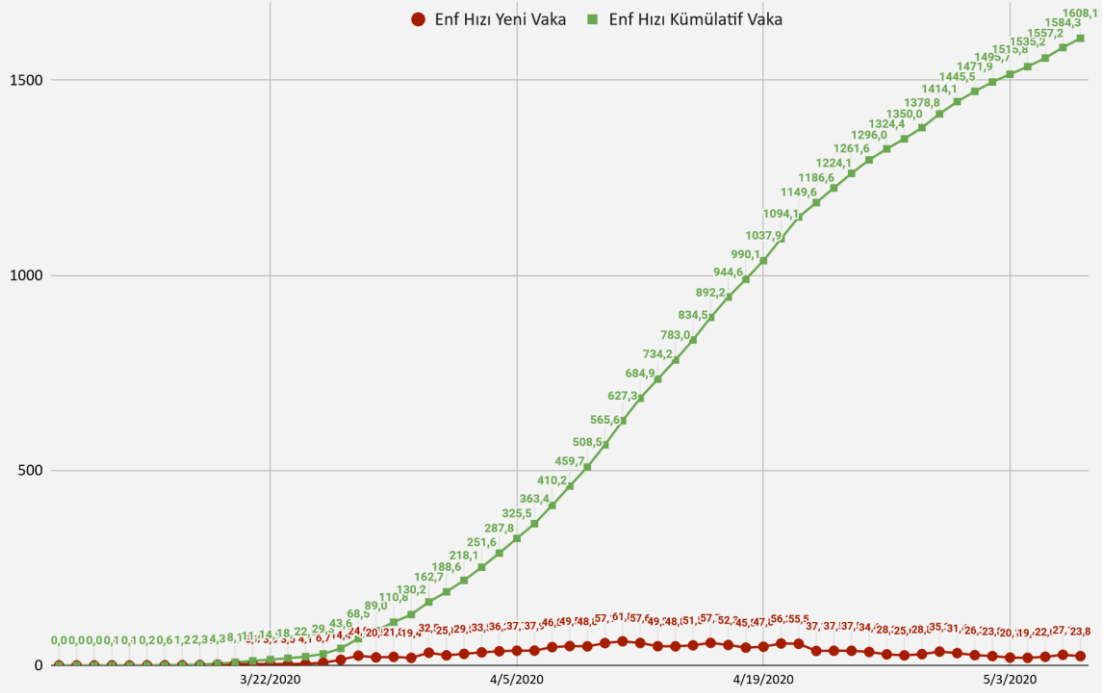
COVID-19 Salgını Eğrisi, Türkiye, 07.05.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (07.05.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 07.05.2020

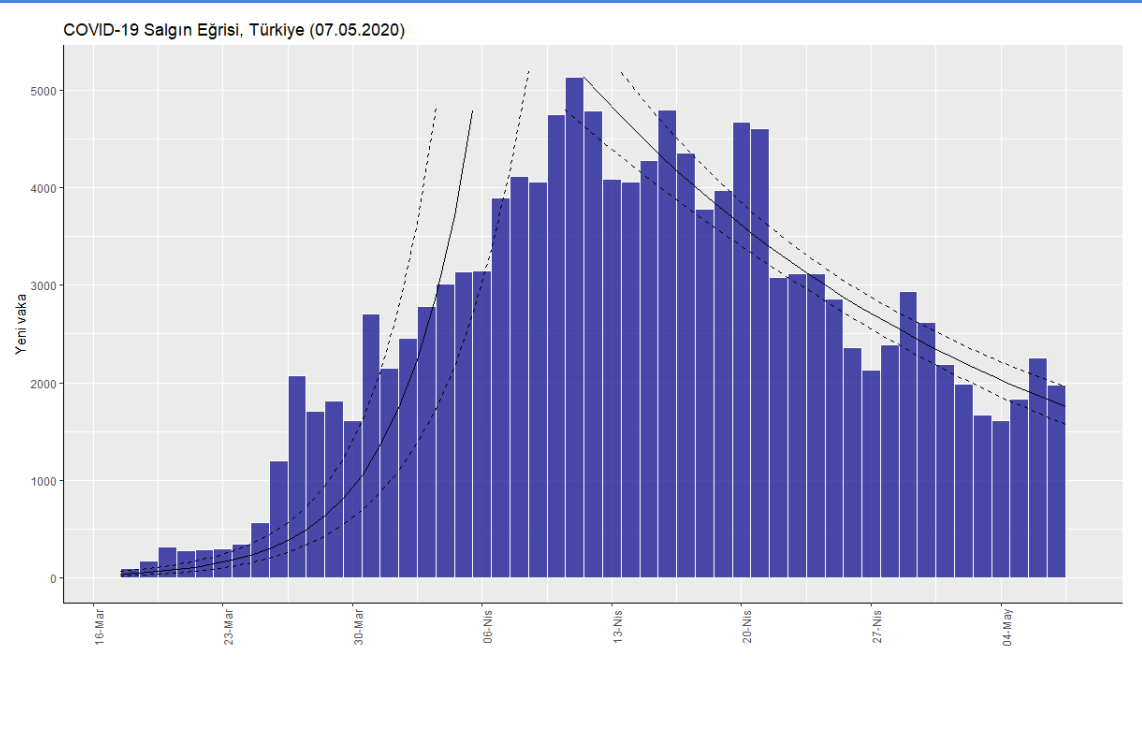

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (07.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (07.05.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence"* paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence."

F1000Research 8 (2019).

Log-linear regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.html#modelling-incidence>

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Bakanlığın Twitter hesabından yapılan açıklamada,
 - İngiliz medyasında, "Türkiye'den İngiltere'ye gönderilen koruyucu giysilerin standartlara uygun bulunmadığına" dair haberler olduğu,
 - Türkiye Cumhuriyeti'nin hibe ettiği ve yine devamında tedarik ettiği ürünlerin tamamına ait CE ve ISO sertifikalarının İngiliz tarafına önceden ibraz edildiği,
 - Tüm bu ürünlerin kamusal sağlık sisteminin idaresini ve koordinasyonunu yürüten National Health Service'in (NHS) onayının ardından İngiltere'ye gönderildiği belirtildi. [Kaynak](#)
 - Sonrasında ise İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi tarafından "özel bir tedarikçiden alınan az sayıda cerrahi önlük hariç şu an için teste tabi tutulan ürünlerin Birleşik Krallık Sağlık Sistemi için kullanıma uygun durumda olduğu"na ilişkin yapılan açıklama ile ilgili bir haber paylaşıldı (07.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık tarafından 81 ile gönderilen **“Pazar Yerleri Genelgesi”** ile;
 - İl, ilçe ve beldelerdeki mahalle/semte pazar yerlerinde giyim, oyuncak, çiçek, fide, züccaciye/nalburiye vb. ihtiyaç malzemelerinin satışına getirilen kısıtlamanın 11 Mayıs'tan itibaren geçerli olmak üzere kaldırıldığı,
 - Pazarıcı esnafının her bir satış yeri (tezgah/sergi) arasında en az 3 metre mesafe olması ve maske kullanılması tedbirleri başta olmak üzere önceki genelgelerle belirlenen tüm kurallara uyması gerektiğini açıklandı (07.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık;
 - Türkiye’de ilk COVID-19 vakasının görüldüğü tarihten itibaren Bakanlığın denetimindeki tüm *kadın konukevlerinde* kalan şiddet mağduru olan veya olmayan kadınlara yönelik hizmetlerde herhangi bir aksaklık yaşanmaması amacıyla tedbirler alındığını,
 - Öte yandan, COVID-19’a karşı, kadın konukevlerindeki kadınlar ve çocukları için sağlık kontrolleri, izolasyon ve dezenfeksiyonla ilişkili tedbirlerin de alındığını açıkladı (07.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ticaret Bakanlığı

- Bakanlık tarafından yapılan **“Cerrahi Maskelerin Satışına İlişkin Basın Açıklaması”**nda;
 - Marketler, eczaneler, medikal firmalar ve elektronik ticaret platformu üzerinden cerrahi maskelerin satışının yapılabilceği,
 - Cerrahi maskelerin adedi KDV dâhil en fazla 1 (bir) Türk Lirası olacak şekilde satışa sunulabileceği,
 - Satışın 8 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla İstanbul’da ve büyükşehirlerde, ardından hızlı bir şekilde diğer illerde başlayacağı duyuruldu (07.05.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- YÖK tarafından üniversitelere gönderilen yazıda;
 - COVID-19 önlemleri kapsamında başlatılan uzaktan eğitimde içerikler hazırlanırken engelli öğrencilere yönelik engel durumlarına göre alınabilecek ek önlemler açıklandı (07.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)

- TÜBİTAK;
 - YÖK tarafından yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin COVID-19 nedeniyle 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde kayıtlarını dondurabilmelerine karar verildiğini hatırlattı.
 - Bu karar doğrultusunda, kayıt donduran öğrencilerin TÜBİTAK destekli projeler kapsamında görevlerine devam etmeleri durumunda bursiyerlik statülerinin devam edebilmesine karar verildiğini açıkladı (07.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB, DİSK, KESK ve TMMOB Kadın Temsilcilerinden Ortak Açıklama: Pandemi döneminde kadın sağlık çalışanları korunmalı ve kadın sağlığı ihmal edilmemelidir (07.05.2020). [Kaynak](#)

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu ile İstanbul Tabip Odası tarafından, Atatürk Havalimanı ve Sancaktepe’de bulunan eski askeri havaalanı üzerine yapımı devam eden sahra hastanelerine ilişkin yayımlanan ortak basın açıklaması ile uygulamanın doğru bulunmadığı, salgına karşı; yeni hastaneler yapmak yerine, sağlık hizmetinin en hızlı en

güvenli en yaygın ve ekonomik şekilde ulaşabileceği, mevcut yapı stoklarını kullanarak bir “sistem” kurulması gerektiği açıklandı (07.05.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası, Sağlık Bakanlığı Kapasite Değerlendirme Komisyonu’nun aldığı 27 Mart 2020 tarihli kamu ve özel bütün sağlık kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık çalışanlarının üç ay süreyle görevlerinden ayrılmaları ve işten çıkarılmalarının kısıtlanması kararını hatırlatarak, istekleri dışında ücretsiz izne çıkarılan hekimlerin, paylaşılan Bakanlık yazısını ek yaparak İl Sağlık Müdürlüğü ve çalıştıkları özel hastanelere başvurabileceklerini duyurdu (07.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD)

- Dernek tarafından 9 Mayıs 2020 Cumartesi, Saat: 14:00-16:30’da Zoom Programı üzerinden yapılması planlanan “Olgularla, literatür eşliğinde COVID-19” başlıklı toplantının duyurusu yapıldı (07.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB, COVID-19 salgınından maddi ve manevi olarak etkilenen meslektaşlarına destek verebilmek amacıyla, “Birlikte Güçlüyüz” adlı bir maddi yardım kampanyası için izin alındığını ve başlatıldığını duyurdu (07.05.2020). [Kaynak](#)

HASUDER’den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde bugün Prof. Dr. Dilek Aslan “COVID-19 ile ilgili bilgi kaynaklarını okurken ve paylaşıırken...” konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Akut Viral Salgınların Sağlık Çalışanlarında Yarattığı Psikolojik Sorunların Varlığı, Önlenmesi ve Yönetilmesi: Hızlı Bir Derleme ve Meta Analiz

Bu çalışma yeni viral salgınların klinisyenler üzerindeki psikolojik etkilerini ortaya koymayı ve başarılı mücadele yöntemlerini saptamayı amaçlamış. Çeşitli veri tabanları taranarak 20 Mart 2020 tarihine kadar yayınlanmış olan SARS (n=37), COVID-19 (n=8), MERS (n=7), Ebola (n=3), H1N1 (n=3) ve H7N9 (n=1) salgınları sırasında yürütülmüş 59 çalışma dâhil edilmiş. Düşük riskli grupla karşılaştırıldığında, hastalarla daha yoğun teması olan grupta akut bozukluklar ve posttravmatik stres bozukluğu (OR:1,71) ve psikolojik rahatsızlıklar (OR:1,74) daha fazla saptanmış. Genç ve kıdemsiz olmak, bakım verdiği çocuğunun olması, ailede enfekte birey olması psikolojik açıdan riskli bulunmuş. Uzun karantinanın, fiziksel desteğin az olmasının ve hastane çalışanlarına karşı olan stigmaların da riski arttırdığı gösterilmiş. Uygun iletişim, kişisel koruyucuya erişim imkanı, yeterli istirahat ile fiziksel ve psikolojik destek varlığı morbiditeyi azaltmış. Psikolojik sorunlarla mücadelede, etken farklı olsa bile müdahalelerin tüm salgınlarda benzer olduğu vurgulanmış.

Kisely, S. Occurrence, prevention, and management of the psychological effects of emerging virus outbreaks on healthcare workers: rapid review and meta-analysis . BMJ 2020;369:m1642 <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.m1642>

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey ve Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna tarafından hazırlanmıştır.